

ENERGIE KRAJINY AREÁLU FAKULTNÍ NEMOCNICE MOTOL V PRAZE.

Rozbor energie krajiny areálu Fakultní nemocnice Motol v Praze je součástí dlouhodobého programu občanského sdružení Cultura informa Bohemia "Obytný prostor" a projektu "Zdravá nemocnice", který CIB připravil ve spolupráci s oddělením psychosociální péče fakultní nemocnice. Občanské sdružení CIB uzavřelo v roce 2001 s vedením FN Motol smlouvu o realizaci projektu "Obytný prostor". Jejím základem je podpora a prosazování tvůrčích přístupů harmonizujících životní prostor. Cílem projektu "Zdravá nemocnice" je připravit návrhy vedoucí k harmonizaci celkového prostředí a tím napomoci zlepšení procesu léčení. Výsledkem tohoto projektu budou inspirativní studie, doporučení a návrhy úprav areálu nemocnice v Motole. Možnosti spolupráce jsou do budoucna zamýšleny i pro jiná zdravotnická zařízení. Vždy se však v rámci tohoto projektu bude jednat o návrhy, doporučení a inspirace vedoucí ke zlepšení léčebných kvalit prostředí a k prosazování takových přístupů, kde by nalezení vlastních kreativních sil pacientů vedlo ke zlepšování jejich stavu.

Studie energie krajiny areálu Fakultní nemocnice Motol v Praze je podkladem pro další uvažování o vhodnosti a přiměřenosti lidského chování při plánování úprav v daném místě. V rámci průzkumu pojmenovává úroveň našeho chápání a prožívání prostoru. A to jak ty viditelné, tak ty méně uchopitelné. Cílem je zmapovat, rozpoznat a pojmenovat vlastnosti daného území a formou studií nabídnout možná řešení. Ve výsledku by se mělo jednat o možnosti při úpravách zeleně, parkových úprav, výtvarných děl, drobných staveb a humanizaci vnitřního i vnějšího prostředí.

Kvality energií krajiny v sobě skrývají několik úrovní. Stejně tak, jako jsme my součástí krajiny, je i ona zapsána hluboko v nás. Máme velmi podobné vlastnosti. Ty se dělí na několik úrovní skrze které chápeme jak projevy přírody, tak jednotlivé složky lidské bytosti. Snažili jsme se poznávat vlastnosti těchto kvalit pozemského prostoru, podaří se nám lépe chápat různorodost a zároveň hlubokou provázanost člověka a prostředí jako celku. Úkolem této studie bylo tedy rozpoznání a pojmenování kvalit energií krajiny areálu fakultní nemocnice Motol v Praze a doporučení některých lokalit vhodných k úpravám.

Obrázek (a popis k němu)

Energetická mapa areálu Motol. Zobrazení zachycující překrývající se úroveň našeho chápání prostoru.

K přiblížení pochopení jednotlivých úrovní následuje popis těch základních: Materiální nebo-li fyzická úroveň zastupuje to nejnižší dole. U člověka je to jeho fyzické tělo, v krajině je to její tvar a geologická skladba terénu. Fyzická úroveň reality, to je vše co se uskutečňuje v tvarech. Mapa města tak jak ji známe se zakreslenými domy a cestami. Areál nemocnice Motol je na modrém obrázku uprostřed. Areál Motolské nemocnice leží na jižním svahu mezi údolím Motolského potoka a horním hřebenem Břevnovských plání. Rozkládá se na rozlehlé mírně svažité plošině nad rybníky a skálou. Ze severu je chráněn a ohraničen prudce stoupajícím svahem. Takový tvar krajiny a krásná jižní orientace s výhledem do údolí dávají Motolskému areálu nemocnice výborné konkrétní předpoklady k dalšímu rozvoji.

Materiál v podloží to je také fyzická úroveň reality. Geologická skladba hornin v krajinné oblasti areálu FN Motol je velmi zajímavá. Vliv nerostů na to co se děje na povrchu je znám od pradávna. Světle béžová barva jsou hlinitopísčité sedimenty. Je to měkké podloží, ale s obsahem písku což je křemen, který dokáže udržet jiskru informace. Světle zelená jsou jílové břidlice. Nepropustná vrstva vytvářející klidný podklad. Červená barva je v místě skály. Je to

vulkanický žilný bazalt "diabas". Tvrdý kámen, který vystoupil z hlubin země. Je to místo, které v rámci svého blízkého okolí působí svým tvarem velmi dynamicky a příjemně rytmitizuje celý jižní svah.

Úroveň životadárných vitálních sil je v krajině spojena s éterickými silami rozprostřenými skrze síť silových linií mezi jednotlivými energeticky významnými místy. Jejich "toky" oživují celá rozlehlá území. V proudech a na kříženích těchto životních sil byly zakládány brody, mosty, křižovatky, cesty a později celá lidská sídla. V lidském těle proudí tato universální vitální síla v energetických meridiánech a naplňují jeho orgány životní silou. Životní síla proudící krajinou odpovídá energetickým meridiánům lidského těla, tento systém má funkci rozšiřování a rozprostření životních sil éteru v krajině, kterou oživuje. Forma a tvar krajiny zde souzní s místy vhodnými pro sídla a život člověka. Rovné čáry jsou hlavní silové linie nazývané ley lines. Spojují důležitá silově energetická místa v krajině Prahy. V místech jejich křížení jsou silová centra. V tomto případě zde vznikl poblíž velký statek a usedlost poblíž velké křižovatky dole u Plzeňské ulice. Pod křížením vpravo nahoře se vytvořila vilová obytná čtvrť. Podél silové linie jdoucí od východu k západu vede také původní cesta spojující Břevnovské pláně s údolím dnešní Plzeňské silnice. Z přímých silových linií vychází bezpočet volně plynoucích éterických proudů naplňujících celou krajinu. Jejich toky korespondují s tvary svahu. Místa označená tmavě modrými "zaoblenými ledvinami" jsou jemné terénní zářezy, kde se životní síla lépe udržuje a shromažďuje. Jsou to místa vhodná pro stavbu lidských obydlí nebo pro umístění relaxačních staveb a parkových úprav.

Úroveň citových sil je spojena s dynamikou procesů činnosti. Vyjadřuje archetypální hluboko v podvědomí uloženou matici určující rytmus, kterým se vitální síly rozprostírají jak v těle, tak v prostoru. Pokud není v pořádku psychika člověka, začne pokulhávat i vitální a fyzická stránka osobnosti. Citové síly určují kvalitu pohybu. Stejně tak je to i s krajinou. V přírodě určují tento rytmus elementární bytosti, které se starají o způsob rozprostírání vitálních sil v prostoru. Úroveň citových sil v přírodě představuje dynamiku, kterou na nás daná lokalita působí. Tato úroveň určuje kvalitu dějů a pohybu. U člověka určuje kvalitu citů jeho vědomí. Kvalita vědomí, kterou má Země se projevuje skrze tzv. vědomí elementární. Ve vztahu k tělu Země jsou to místa sídel elementárních bytostí. Body a lokality s výskytem shluků přírodního vědomí. Určují rytmus rozprostírání životní síly v krajině. Je to svět citů a myšlenek, skrze který se dějí pochody proměny. Tyto lokality jsem objevil skrze mnohé návštěvy a procházky touto lokalitou. Přišly ke mně drobné příhody, vjemy a pocity. Místa setkání tvoří ohniska ovlivňující děje v této krajinné oblasti. Nejvýraznějším okrskem je dle mé zkušenosti lokalita lesíka pod skálou označeného na mapě větší oranžovou hvězdicovitou ploškou. V tomto místě je celá řada různých druhů elementárních bytostí, které se sem stáhly do ústraní během staletí, kdy člověk po svém okolní krajinu necitlivě proměňoval. Bude na nás, jak se nám podaří revitalizovat a nabídnout okolní krajinu skrze vhodné parkové úpravy zpět, tak aby se mohla tato centra vědomí znovu rozprostřít do okolí. Z tohoto důvodu bude třeba také vytvořit místa, která budou ležet částečně ladem. O rytmus, kterým je šířena vitální životní energie do krajiny se stará i vědomí ptáků. Směr jejich nejčastějších letů je zakreslen dlouhou vodorovnou vlnovkou. Není ani na hřebeni ani v údolí, ptáci si našli trasu mezi nimi. Je to těsně pod příkrým svahem (u hlavního vchodu do areálu nemocnice), kde se éterické proudy z údolí prudce zvedají vzhůru a jsou pak v určitém rytmu rozčeřeny ve výšce křídly opeřenců.

Čtvrtou úroveň pro pochopení prostoru jsou myšlenkové síly. Ty zastupují duchovní a duševní stránku kvalit prostoru. U člověka je to projev jeho povahy, která se projevuje skrze inspirační zdroje, kvalitu intuice a vlastní tvořivost. V souznění člověka s krajinou se tato úroveň projevuje na způsobu a formách kultury osídlení a společenské kultivaci daného území.

Duchovně duševní úroveň prostoru vyjadřuje kvalitu duchovního vlivu na formu krajiny. Tuto úroveň chápání kvality v krajině poznáváme skrze projev lidského spolupůsobení při osídlení a kulturní kultivaci krajiny. Jsou to tvary a směry cest. Místa zastavení, křižovatky, posvátná místa. V celkovém vyjádření je to typ lidské kultury, který se v dané lokalitě rozvinul. Na nákresu je zachycen tvar, který v této souvislosti v dané lokalitě vnímám. Tmavě jsou označena zákoutí na volných plochách v rámci areálu FN Motol, která jsou vhodná pro další využití jako například pro relaxační prostory vhodné k posezení a odpočinku. Světlé plochy jsou dlouhodobě obydlené oblasti, místa a cesty. Tmavší plocha vyznačuje místa, které krajina z různých důvodů omezené obyvatelnosti ke kultivaci nenabídla. I když nebyly některé okrsky obývány, sloužily na druhé straně třeba sakrálním funkcím. Je tomu tak v případě poutní cesty z Lorety do Hájku jejíž trasa jde po hřebeni svahu nad Motolem. Na nákresu je vyznačena v horní části, jako bílá cesta táhnoucí se zprava doleva. Poznávání a prožívání této duševně duchovní kvality v obytném prostředí vede k obohacení prožívání života. Dochází tak k výměně mezi tím co nám krajina skrze naše intuice a inspirace nabízí a tím co jí zpětně vracíme skrze náš projev kulturní kultivace.

Uvedený obrázek dokumentuje a popisuje důležité úrovně prostoru tak, jak byly vnímány v krajině oblasti areálu Fakultní nemocnice Motol v Praze. Výsledkem rozborů budou vytipované lokality, která jsou příhodná na realizaci cílů projektu. Součástí a výstupem je také studie "Domu veřejného prospěchu" na jedno z doporučených míst. V rámci studie byla vybrána vhodná lokalita pro umístění takové parkové stavby, kterou zatím pracovně nazýváme "Dům veřejného prospěchu". Doporučuji aby sloužila k relaxaci, odpočinku, arteterapii a k využívání v rámci psychosociální péče o dětské i dospělé pacienty. Toto místo bylo vybráno na základě doporučení Any Pogačnik - Meier, která se také účastnila projektu "obytný prostor" a zpracovala energetickou mapu areálu nemocnice. Je to lokalita mezi novou a starou budovou, tam kde je cítit ohromná masa krychlových budov. Do této nyní holé proluky upírají zraky stovky pacientů i personálu. Stavba pavilonu by v tomto bodě napomohla prozářit okolí svým tvarovým pojetím, barevností a zpracováním včetně řešení okolní zeleně.

Obrázek (a popis k němu)

Bokorysný řez domem veřejného prospěchu. Tvar dřevěného zastřešení i forem v podlaze bude vycházet z harmonických proporcí rozměru zlatého řezu. Setkává se zde symbolicky energie nebe i země. Pavilon by měl mít zazeleněné střechy a v interiéru by mohl být uprostřed vodní prvek. Pro psychické vymezení místa pro stavbu takového pavilonu doporučuji výsadbu čtyř stromů do tvaru čtverce okolo něj. Budova by mezi nimi měla půdorysný tvar zaoblené pěticípé hvězdice. Je to archetypální tvar symbolicky vyjadřující rozložení tvaru lidského těla. Půdorysné proporce stavby vycházejí ze sakrální geometrie a mají vztah k její výšce. Celkové uspořádání, tvarosloví, barevnost, ornamenty a estetické zpracování by napomáhaly k šíření harmonických vibrací životních sil do okolí. Podrobná studie byla prezentována v rámci projektu "Obytný prostor" ve Frágnerově galerii v říjnu tohoto roku. Spolu s celou studií energie krajiny bude také představena v rámci představení výsledků projektu ve FN Motol.

Motem k přístupu, jakým je tato studie energie krajiny řešená je Pohádka o pyšné princezně. Ve zkrácené formě ji uvádím na závěr tohoto příspěvku za účelem připomenout do jaké míry je kvalita celkového prostředí spjata s proměnou lidského vědomí.

Mladý princ si přichází hledat nevěstu do sousedního království. Na hranicích se však dozvídá, že princezna je nemocná a že je proto zakázáno v zemi zpívat. Vesele (pln elánu)

však tento zákaz nerespektuje a rozhodne se princeznu vyléčit. Stane se královským zahradníkem a pod okny její komnaty hraje živé zpívající květině. Princezna si ji vynutí, ale rostlina jí uvadá. Skrze princovu trpělivost princezna změní postupně svou pýchu a naučí se rostlině láskyplně zpívat. Tato proměna vědomí skrze lidskou svobodnou vůli oživí celé království.

Význam této pohádky vyjadřuje vztah člověka k jakémukoliv prostoru. Velmi aktuální je porozumění tomuto principu právě pro prostředí nemocnice. A to o to více, že zde dochází k přímému spolupůsobení mezi personálem, pacienty a prostředím (princové, princezny a celé království).

Oldřich Hozman

Člen občanského sdružení Cultura informa Bohemia